

Gadó
György
Pál

A jó példa ereje

Környezetvédelem a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban

Végh Szabolcsot 2010-ig az evangélikus közvélemény úgy ismerte, mint a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon igazgatóját. Arról is olvashattunk, hogy telente evangélikus népzenei találkozót szervez, idén már a hatodikat. De a kívülállók azt még 2010 októberében, a „Komplex fenntarthatóság” elnevezésű mintaprojekt indulásakor sem sejtették, hogy a szárszói intézményvezető hamarosan a környezetvédelem szószólójaként járja majd az ország gyülekezeteit.

– *Volt ennek a környezetvédelmi érdeklődésnek valami előzménye az életében?*

– Nem, nem volt. Én magam is a projekt megvalósítása közben jöttem rá, hogy a környezetvédelem számomra fontos. Előtte egyáltalán nem voltam megrögzött környezetvédő. Az elmúlt két év munkája során sokat alakultam, és az egész családunk környezettudatosává vált. Annyit kellett gondolkozni az energiatakarékosságról, a hatékony világitásról, a szelektív hulladékgyűjtésről és a többi kérdéstről, hogy ez nyilván az otthoni gondolkodásunkra is hatott.

– *Ez akkor azt is jelenti, hogy az európai uniós pályázatba elsősorban a gazdasági szempontok miatt fogtak bele?*

– Nem tagadom, így volt. Engem tényleg az vezérelt, hogy a szárszói intézmény fenntartási költségeit megpróbáljuk lefaragni. Mivel én pénzügyes vonalról jöttem, talán megbocsátható, hogy akkoriban még nem a szén-dioxid-kibocsátás, hanem a pénzügyi mérleg foglalkoztatott. Intézményvezetőként azt éreztem feladatommak, hogy stabilabb költségvetésünk legyen, minél kevesebb külső támogatásra szoruljunk. A rezsinkben az energiaköltségek lényeges tételt jelentenek, ezért örültem meg, mikor megláttam a KEOP, vagyis a *Környezet és energia operatív program* pályázati kiírását.

– *Akkor most lássuk a tartalmat! Mi a műszaki fejlesztés lényege? Gondolom, néhány százszor már elmondta, de a Credo olvasói kedvért megtenné még egyszer?*

– Valóban eleget gyakoroltam, de szívesen beszélek róla. Próbáltunk átfogóan gondolkodni, és a lehető legtöbb szerettük volna kihozni ebből a pályázatból.

– *Miért beszél többes számban?*

– Főképpen Kocsis Istvánra gondolok, aki az Magyarországi Evangélikus Egyház pályázati referenseként dolgozik, és a mi projektünkért is ő volt felelős. Szóval tényleg átgondoltuk, hogy mit akarunk megvalósítani, és miért.

– *Én először azt próbáltam volna tisztázni, hogy az épület szigetelése elég jó-e, hiszen a legtöbb energia a fűtéshez kell. Ezért botrányos, hogy a magyarországi háztartások és intézmények jelentős része az utcát fűti. A rosszul szigetelt falakon, födémeken, ajtókon, ablakokon át kimegy a meleg.*

– Igen, ezt most már én is tudom, de nálunk szerencsére más a helyzet. A szárszói régi épület felújítása és az új épületszárny felépítése 2004-ben történt. Akkor már odafigyeltek az ajtókra, ablakokra, sőt a falak megfelelő szige-

telésére is. Tehát az épület ebből a szempontból a pályázat megkezdésekor nagyjából rendben volt, bár a hőtésképről kiderült, hogy néhány helyen kisebb hőhidak vannak, vagy másképp fogalmazva szökik az energia.

– *De akkor miért készítették hőtésképet?*

– Ez nem a pályázat benyújtásához kellett. A munka során el kellett készítenünk az épület energiatanúsítványát, amelyhez hőtésképre is szükség volt. Apróbb hiányosságok kiderültek, ezekre most már oda fogunk figyelni. Például megtudtam, hogy az ablakszigetelések sem egy életre szólnak, a tömítések megkeményedése miatt fel kell újítani őket. De alapvető bajok az épület szigetelésével nincsenek.

– *Ez tényleg örvendetes. De gondolom, az Szárszón is igaz, hogy a legtöbb energiát a fűtésre fordítják.*

– Természetesen. Eddig gázzal fűtöttünk, télen a gázzámla mindig kiemelkedett a költségek közül. Ezt akartuk olcsóbb és környezetkímélőbb megoldással kiváltani. Az egyértelmű volt, hogy szaknyelven szólva biomasszából fogjuk biztosítani a fűtési energiát. Az is szóba jött, hogy közeli erdőgazdasági vagy mezőgazdasági hulladékot hasznosítsunk, de be kellett látnunk, hogy nem lenne célszerű, ha óriási teherautók hetente szállítanák az aprítékot vagy a bálázott mezőgazdasági hulladékot, és időnként az áhítatok közben állítanának be. Így aztán a pellettüzelés mellett döntöttünk. A pellet nagy nyomáson összepréselt fűrészpor, amelynek nagy az energiasűrűsége, jól tárolható és egyszerűen adagolható, tehát a mi adottságaink között is könnyen kezelhető. Nyolc tonnát tudunk egyszerre betárolni, ami másfél hónapig biztosan elegendő a fűtéshez.

– *Azt tudja, hogy a szárszói intézményben használt pellet honnan származik?*

– Azt tudom, hogy honnan rendelem, de hogy milyen anyagból készül, abban nem vagyok biztos, pedig engem is nagyon foglalkoztat. Idén február közepén már a harmadik helyről szállították a pelletet. A legközelebbi gyártó Veszprémben volt, de mikor időszerűvé vált a szállítás, a gépsoruk éppen elromlott. A másik nagy gyártó Nagykanizsa mellett, Beleznán van, ez már nincs közel hozzánk.

– *Róluk tudja, hogy erdőgazdasági hulladékból készítik a fűtőanyagot?*

– Megmondom őszintén, hogy személyesen még nem voltam az üzemükben. A pelletes cégek honlapja általában nagyon szép. Azt állítják magukról, hogy raklapgyártás, bútorgyártás hulladékaiból vagy erdőgazdasági hulladékokból gyártják a pelletet. De ezt tényleg jó lenne ellenőrizni, mert már megfordult a fejemben, hogy mi van, ha kivágják az erdőt, óriási gépekkel felaprítják a törzseket, aztán ledarálják, majd a préselés, szárítás következik, és a folyamat végén kijön a gépből a mi pelletünk. Ha ezt tennék, az ugye nem biztos, hogy környezetvédelmi szempontból támogatandó lenne. De ha tényleg hulladékból készül a fűtőanyag – és remélem, hogy így van –, a gyártási folyamathoz és a szállításhoz akkor is sok energiát használnak fel.

– *Ez igaz a többi megújuló energiára, a napelemekre vagy a szélturbinákra is. Azok előállításához is energiát és értékes anyagokat használunk fel, tehát a gyártásuk kisebb-nagyobb környezetszennyezéssel jár. Csak az arányok a kérdések.*

– Persze, ez így van, és éppen ezért kell odafigyelni a részletekre. A pellet esetében csak akkor mondhatjuk el, hogy javítottunk a környezetünk állapotán, ha hulladék faanyagból származó árut szerzünk be, mégpedig közeli forrásból.

– *Hosszú távon a szakemberek azt várják, hogy a gáz ára emelkedni fog. Már most is kevesebbet fizetnek, mintha gázzal fűtenének?*

– Igen, de az az igazság, hogy több megtakarítást reméltem. Mikor felmértük a helyzetet, és megvásároltuk a kazánokat, akkor 20-30 százalékos megtakarításra számítottunk. Most viszont már nem előzetes becsléseink vannak, hanem számláink, és azt látom, hogy havonta legfeljebb 20-30 ezer forintot takarítunk meg, az egész szezonban

Az első nagy eredmény: felszerelték a napkollektorokat. Végh Szabolcs és a kivitelező 2010 decemberében.

100-150 ezer forintot, és ez szerintem kevés. A viszonylag magas fűtési költségek főképpen a szállításból adódnak. Messzebről szállítjuk a fűtőanyagot, mint azt eredetileg terveztük.

– *Bocsánat, hogy ezt mondom, de környezeti szempontból öröndetes, hogy a szállítás jelentős költségekkel jár, hiszen az egész világgazdaságra az a jellemző, hogy még mindig túl sok árut szállítunk keresztül-kasul a világon, mert a szállítás viszonylag olcsó.*

– Ez így van. De azért azt mindenképpen elmondhatjuk, hogy összességében kisebb lett a fűtésből származó károsanyag-kibocsátásunk. Ennek örülök. Anyagilag tényleg akkor fogunk igazán jól járni, ha a gáz ára tovább emelkedik, a pellet ára pedig változatlan marad. Márpedig ez minden bizonnyal be fog következni.

– *Amit néhány évvel ezelőtt fafűtésnek neveztünk, arra ma azt mondják, hogy biomassza-hasznosítás, de ez a lényegen nem változtat. Ha csak annyi fát vágnak ki az erdőből, amennyi újratermelődik – és közben vigyáznak az erdő természeti értékeire –, akkor megújuló energiahasznosításról van szó.*

– Ez szerintem mindenképpen jó irány, de ha ma kezdenénk a programunkat, akkor a pellet helyett inkább a faelgázosító kazánokat tanulmányoznám; hallottam olyan típusról, amelyet csak naponta vagy kétnaponta kell feltölteni. Azt hiszem, hogy ez anyagilag is, környezeti szempontból is kedvezőbb lenne.

– *Milyen más megújuló energiaforrást használnak?*

– A napenergiát kétféleképpen is hasznosítjuk. Egyrészt napelemekkel elektromos áramot termelünk, másrészt napkollektorok segítségével melegvizet állítunk elő. Különösen az utóbbi komoly tétel, hiszen a napkollektoros melegvíztermelő rendszert úgy méretezték, hogy ha nyáron napközben süt a nap, akkor teltház esetén is mind a nyolcvan nyaralónak biztosítani tudja a melegvíz igényét. Ez szerintem jelentős eredmény.

– *A napelemek nyilván nem termelnek elegendő áramot az intézménynek, de az atomerőműben vagy a hőerőművekben megtermelt áram felhasználása attól is csökken, hogy energiatakarékos égőket használnak.*

– Igen, a szobákban és a közösségi terekben most már nagyrészt LED-lámpák világítanak. Ebben az esetben egyértelmű, hogy a korszerű égők segítségével nemcsak a szén-dioxid-kibocsátás csökken, de az üzemeltetési költségeink is.

– *Menjünk tovább. Mi az, amiben még jó eredményt értek el?*

– A víztakarékosságban is nagyot léptünk előre. Az intézmény majdnem minden tetőfelületéről az esővizet tárolókba vezetjük be. 46 köbméternyi esővizet tudunk tárolni, és ezekből a tárolókból az esővíz egy vezetékrendszeren az intézmény összes vécéartályaiba eljut. Amíg van a tartályokban esővíz, addig a vécék öblítésére esővizet használunk. Az elmúlt év száraz időjárása nemcsak a mezőgazdaságnak, de nekünk is veszteségeket okozott, úgyhogy mi duplán drukkolunk, hogy legyen elég eső. A mérnökök előzetesen úgy számoltak, hogy a vécék öblítésére használt víznek egy átlagosan csapadékos évben 20-25 százaléka lesz esővíz, nyilván ennyivel kevesebb vezetékes vizet fogyasztunk. A vízfogyasztás csökkenéséhez az is hozzájárult, hogy víztakarékos zuhanyrózsákat szereltünk fel. Ez nem olyan nagy tétel, mint az esővíz-felhasználás, de nem is jelentéktelen. Most már vannak adataim. Tavaly áprilistól idén március elejéig 219 köbméter vizet takarítottunk meg. Ha már itt van a megtakarítási táblázat a kezemben, akkor elmondom, hogy eddig a programnak köszönhetően tíz-tizenegy hónap alatt 800 ezer forintot takarítottunk meg.

– *Ezek az adatok nagyon érdekelnek, mert aki támogatást kap, az esetleg hajlandó a környezeti hasznok érdekében is belevágni a munkába, de gazdasági értelemben akkor ésszerű egy beruházás, ha belátható időn belül anyagi szempontból is megtérül.*

– Igen, a megtérülési idő a pályázat elbírálásakor is fontos szempont volt. Ugyanakkor, mivel mi a *Környezet és energia operatív program*ból kaptunk támogatást, nekünk elsősorban a károsanyag-kibocsátás csökkentésével kell elszámolnunk. Aki mások pénzét költi – mint most mi is –, az tényleg kellemesebb helyzetben van, mint aki a saját pénzét fekteti be. Ha anyagi szempontból nézzük, akkor nekünk csak az a fontos, hogy a befektetett önerőnk minél hamarabb megtérüljön. De ahogy említettem, a pályázat során számomra is egyre fontosabbá vált a fenntarthatóság – ahogy azt a pályázatban nevezzük – vagy számomra gazdagabb tartalmú kifejezéssel élve a teremtett világ megőrzése.

Ha valaki támogatások nélkül, a saját pénzéből gazdálkodik, akkor tényleg kénytelen azt figyelni, hogy a megújuló energiákba vagy víztakarékosságba befektetett pénz mennyi idő alatt térül meg. Belátható, hogy az sem nagy üzlet, ha a megtérülési idő végén ott áll az ember egy elhasználdott szerkezettel, mondjuk egy napelemmel, amely már sokkal kevesebb energiát termel, mint újkorában.

– *A szárszói intézmény esetében 52,6 millió forint volt a támogatás. Mennyi volt az önrész?*

– Szívesen elmondom a pontos összegeket, de nem lesz egyszerű. A lényeg az, hogy a mintaprojektek esetében 95 százalék a támogatási arány, ami nagyon kedvező. Mi azért fizettünk mégis többet, mint az összköltség 5 százaléka, mert ha már ekkora munkába befogtunk, akkor határozott elképzelésünk volt arról, hogy mit szeretnénk megvalósítani. Márpedig a mintaprojektes pályázati kategóriának az is a lényegéhez tartozik, hogy a teljes pályázati összegnek legfeljebb 40 százalékát lehet beruházásra fordítani, az összeg 60 százaléka azt a célt szolgálja, hogy a

jó példát minél többen megismerjük. Ebből a 60 százaléknyi összegből is lehetett kisebb eszközöket, mondjuk a szelektív hulladékgyűjtéshez edényeket venni, de alapvetően kommunikációra kellett fordítani.

Mikor ezt a helyzetet megértettük, akkor annak érdekében, hogy a fejlesztés minél teljesebb legyen, a 40 százaléknyi beruházási összeget kiegészítettük. A Magyarországi Evangélikus Egyháztól önerő-támogatásra 10 millió forintot kaptunk, de az intézményünk költségvetéséből is félretettünk önrészre, sőt a végén még olyan költségek is volt, amelyet a pályázat keretében nem tudtunk elszámolni, mégis megcsináltuk.

– *Mi lehetett ennnyire fontos?*

– A szelektív gyűjtéshez szükséges tárolóhelyiséget saját pénzből alakítottuk ki, mert úgy láttuk, hogy az egész rendszer így lesz teljes. A szobákban felmatricázott rekeszekre osztott tárolók vannak, amelyekben külön gyűjtjük a műanyagot, a papírt, a fémeket és az üveget, sőt a szerves hulladékot is, amit aztán komposztálunk. A komposztot felhasználjuk a virágágyásainkban, de a többi hulladékfajtát itt, a házban nem tudjuk hasznosítani. A földszinti tárolóhelyiségben tartjuk a présgépet, amellyel a szelektíven gyűjtött műanyag palackokból, papírból és fémekből bálákat préselünk. A préselt hulladék kis helyet foglal, csak ritkán kell elszállítani.

– *Szerintem ennél már csak egy jobb megoldás van, ha az embereket sikerül meggyőzni, hogy a csapból kiváló ivóvíz folyik, ezért aztán teljesen fölösleges ásványvízvásárlással hulladékot termelni.*

– Mi ugyanígy gondolkodunk. Otthoni használatra nagyon ritkán vásárolunk ásványvizet, a család szinte kizárólag csapvizet iszik. De ezt az üdülőben még nem sikerült megvalósítani. Vannak próbálkozásaink, például a szobákban is van olyan matrica, amelyik a víztakarékosság mellett arra is buzdít, hogy a kedves vendég nyugodtan igyon csapvizet.

– *És az ebédhez a vendégek kaphatnak csapvizet?*

– Persze, mi az ebédlőben az asztalra kancsóban csapvizet teszünk. De azt nem tilthatjuk meg, hogy ásványvizet vegyenek.

– *Az energiatakarékos égők használatához vagy a csapadékvíz felhasználásához nincs szükség a vendégek aktív közreműködésére. De kerékpártárolót nyilván azzal a céllal építettek, hogy minél többen használják a bicikliket. Van erre igény?*

– Mindenképpen. Egyre több vendég érkezik biciklivel, vagy az autóra szerelve hoz a családnak kerékpárokat. Ezeknek a tárolását eddig nehezen tudtuk megoldani. Ráadásul van tizenöt-húsz saját biciklink, amelyeket eddig csak a folyósóra tudtuk bepakolni. Most a fenntarthatósági program keretében kialakítottunk egy majdnem 70 négyzetméteres kerékpártárolót, amelyben huszonöt-harminc kerékpár kényelmesen elfér. A pályázati pénzből tíz új bringát is tudtunk vásárolni. Nem nagy dolog, de szerintem az eredmények közé tartozik, hogy a dolgozóink között van, aki a mi biciklinkkel jár munkába. A kerékpárokat nemcsak biztonságosan tároljuk, de a karbantartásukat is elvégezzük.

– *Az is nagyon egészséges, ha az autósok Szárszón kerekéznek, de környezeti szempontból az hozna igazán lényeges változást, ha a többség vonattal érkezne. A Balaton partján szerintem kellemebb kerékpározni, mint autózni. De ahhoz, hogy az evangélikus polgár a több száz kilométeres autóútról lemondjon, az is kellene, hogy a bőröndjeivel az állomásról eljusson az üdülőbe. Terveznek ilyen szállítási szolgáltatást?*

– Nagyon tetszik ez a felvetés. Az eddig is működött, hogy ha valaki vonattal jött, akkor őt magát és a csomagjait behoztuk az állomásról. Viszont a kommunikációnkban eddig nem ösztönöztük erre a látogatókat. Az például könnyen megvalósítható, hogy a honlapunkon a vonatos-kerékpáros közlekedést javasoljuk a hozzánk érkezőknek – autós csomagszállítással kiegészítve. Tényleg köszönöm az ötletet.

2011 márciusában megkezdődött az esővíztárolók beépítése.

– Hogyan fogadták a vendégek a változásokat? Érzékelhető-e, hogy környezettudatosabbak lettek? Támogatóak, vagy jobban szeretnék, ha békén hagynák őket?

– A programnak csakugyan célja volt az ide érkezők tájékoztatása és szemléletük formálása. A matricák, tájékoztató szövegek sok helyen megjelentek, de aki kíváncsi, az alaposabban is megismerkedhet a berendezésekkel. Például a kazánház ajtaján van egy kis ablak, azon keresztül a folyosóról meg lehet csodálni a kazánokat is. De aki nem különösebben érdeklődő, az sem tudja elkerülni a tapasztalatokat, és általában örömmel fogadja a kezdeményezéseinket. A szelektív hulladékgyűjtés hatékonyságán például lemérhető a vendégek hozzáállása. Jól működik a rendszer, de ehhez a működéshez a mi elhatározásunk és háttérmunkánk kevés lenne, ehhez a vendégekre van szükség. Az lehet, hogy aki furcsállja a dolgot, az nem mond semmit, de akik megszólalnak, azok egyértelműen pozitívan nyilatkoznak. Folyamatosan fogadjuk a gratulációkat, és ez mindannyiunknak jólesik. Van, akinek a szemében látom a lelkesedést, ennyi nekem elég. Ám volt, aki beszélt is erről: azt mondta, hogy eddig is szívesen járt ide, de most, hogy ilyen környezettudatos lett a ház, ez számára még vonzóbbá teszi.

– Talán a megszokás miatt az ismeretterjesztés hatékonyabb módjának gondoljuk, ha valaki gyülekezeti termekben vagy iskolai dísztermekben tart előadást. De ha belegondolok, itt, Szárszón is elég sok embert el lehet érni.

– Egy évben tízezer vendégéjszakát töltenek nálunk, ami azt jelenti, hogy körülbelül négyezer ember látogat hozzánk. Ha egy szót sem szólok a programunkról, akkor is szinte valamennyien tudomást szereznek róla. De ahogy mondtam, vállalt feladatunk volt a bemutatás, ezért itt, a házban alig több mint egy év alatt mintegy száz előadást vagy házbemutatót tartottam. Ez szerintem nagyobb hatású, mint egy másik városban tartott vetített képes előadás.

– *Úgy rémlik, hogy az Evangélikus Élet beszámolt arról, hogy Szárszón szakmai konferenciát is szerveztek.*

– Nem egy konferenciáról van szó, sok rendezvényt tartottunk. Először is a missziói otthon életéhez szorosan kapcsolódó műhelymunkákra került sor. Ez úgy működött, hogy zajlott az élet, szokásos találkozóikat tartották az oktatási vagy szociális intézmények vezetői, vagy lelkészkonferenciákra került sor, mi pedig ezekre az alkalmakra

A környezetbarát közlekedésért. 2011 áprilisában elkészült a kerékpártároló.

mindig rászerveztünk egy-egy kisebb „fenntarthatósági” műhelymunkát. Egyrészt bemutattuk a házat, a fejlesztéseket, másrészt a pályázati lehetőségekről is beszélünk. Utána mindig voltak olyan intézményvezetők vagy lelkészek, akik külön odajöttek hozzám, és elmondták, hogy náluk milyen az épületek állapota, aztán faggattak, hogy szerintem milyen energetikai és környezetvédelmi fejlesztésekbe érdemes belekezdeniük. Azt remélem, hogy sokuknak tudtam segíteni.

– *Akkor igazi „klasszikus” konferenciát nem is tartottak?*

– Dehogynem, volt az is. Eredetileg két nagy szakmai konferenciát terveztünk, egyet tavasszal, egyet ősszel. A Somogy megyei régióban hir-

dettük meg főleg gépészeknek, de jöttek iskolaigazgatók és polgármesterek is. A rendezvényekbe a mi kivitelezőinket is bevontuk, akik természetesen sokkal jobban el tudják mondani az általuk megvalósított rendszerek működését.

Aztán terven felül jött a ráadás. Kiderült, hogy a *Turisztikai szállások zöld energiával* nevű nemzetközi projektben Magyarországot a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. képviseli. Az egyik májusi szakmai rendezvényünkre eljött a siófoki székhelyű cég képviselője, és attól kezdve kapcsolatban maradtunk. Még tavasszal szerveztünk nekik egy olyan rendezvényt, amelyre balatoni szállásadók, szállodaigazgatók érkeztek. Aztán az elmúlt ősszel már egy nemzetközi konferenciát hoztak Szárszóra. Olyan panziók, szállodák vezetői érkeztek például Angliából, Németországból, Olaszországból, Bulgáriából, akik hozzánk hasonlóan a szálláshely fűtését-hűtését megújuló energiákkal akarják megoldani. Ez azt jelenti, hogy már nemcsak az egyházon belül vagyunk minta, de a régióban is, sőt külföldre is elviszik a hírünket.

– *Nemcsak Szárszón fogadták a látogatókat, de az országban többfelé is tartott előadásokat. Hány ilyen utazásra került sor?*

– Vidéken tizenöt helyszínen tartottunk előadást. Főleg olyan településekre mentünk, ahol a gyülekezeteken kívül valamilyen egyházi intézmény is van. Általában iskola vagy szociális intézmény, de kollégiumban is tartottam előadást. Az egyházi intézményeket azért részesítettük előnyben, mert energiafogyasztásuk nagyobb, mint a gyülekezeteké, és általában jobb lehetőségük van arra, hogy pályázati segítséget kapjanak a felújításhoz.

Azóta több gyülekezet és intézmény nyújtott be a miénkhez hasonló KEOP-pályázatot; biztos, hogy volt olyan, amelyik a mi indíttatásunkra. Először eljöttek ide, körbenéztek, tanácsot kértek tőlünk, aztán belefogtak a pályázatba. Többen el is nyerték a támogatást, olyanról is tudok, aki már a kivitelezés szakaszában tart. Megmondom őszintén, jó érzés, hogy úttörő szerepet játszhattunk.

– *A műszaki megoldásokon kívül a környezetvédelem alapjairól, erkölcsi hátteréről is beszélt?*

– Igen, különösen az iskolai előadásokon kerültek szóba ezek a kérdések. Azért nem állítom, hogy mindenhol nagy sikerem volt. Jobban szerettem azokat a lehetőségeket, amikor egy osztályban adhattam elő, ott majdnem mindig nyitottak, érdeklődők voltak a gyerekek. Sokkal nehezebb dolgom volt, mikor egy óriási előadóteremben egyszerre négyszáz-ötszáz gyereket kellett megszólítanom. Nekik is a környezettudatosság jelentőségéről, a teremtésvédelem alapjairól próbáltam beszélni, de nem éreztem, hogy amit mondtam, az tényleg megérintette-e őket. Csak reménykedem, hogy néhányukban elültettem a környezettudatosság magját, amely egyszer majd növekedni kezd.

– *A gyülekezetekben is többnyire jó tapasztalatai voltak? Lehet, hogy átfogó képe is kialakult arról, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház tagjai mennyire nyitottak a környezetvédelem kérdéseire. Még mindig szokatlan, ha valaki egy gyülekezeti közösségben ezekről a kérdésekről beszél, vagy tapasztalatai szerint ma már sokan értik, hogy miről van szó?*

– Ha az energiatakarékossági beruházásokról beszélünk, akkor a gyülekezeti tagokra is ugyanaz érvényes, mint másokra. Az első kérdés az volt: „Na, és ez mennyibe kerül?” Szerintem ez teljesen érthető, mert egy olyan áramtermelő napelemes rendszer, amelyet már érdemes felszerelni, 4-5 millió forintba kerül, de még egy családi ház napkollektoros vízmelegítő rendszere is legalább egymillió forint. Kinek van erre manapság pénze, amikor egyre többen azzal küszködnek, hogy a család megélhetését biztosítsák?

Mindig próbáltam abba az irányba terelni a beszélgetést, hogy vannak olyan lehetőségek, amelyek nem igényelnek nagy befektetést. A környezettudatos vásárló kosarába más áruk kerülnek, de egyáltalán nem biztos, hogy ezek drágábbak. Szerintem a legtöbb háztartást anyagilag nem teszi tönkre, ha olyan víztakarékos csapfejeket vásárolnak, mint amilyenek nálunk, Szárszón vannak, de a vízzel egyetlen fillér nélkül is lehet takarékoskodni. Ebben az esetben egyértelmű, hogy anyagilag is jól járunk. A szelektív gyűjtés is inkább odafigyelést igényel, mint pénzt. Szóval a teremtésvédelemhez a gondolkodásmód sokkal fontosabb kellék, mint a pénz.

Persze azért a pályázati lehetőségekről is mindig beszéltem, hiszen már családok számára is kiírtak napkollektoros pályázatot, és nagyon remélem, hogy az ilyen típusú pályázati lehetőségek bővülni fognak. A lelkészek és az intézményvezetők általában nyitottak a pályázati lehetőségekre, ezért is jó, hogy előttük már most is megnyílnak ezek. Azt persze nem állítom, hogy könnyű dolguk van. Szükség van az elkötelezettségükre és az elszántságukra, mert egy ilyen pályázat elkészítése és véghezvitele nagy munka.

– *Vannak további tervek a szárszói épület fejlesztésére?*

– Természetesen. Mivel továbbra sem az energiatakarékosság határozza meg minden gondolatomat, főképpen azt szeretném, ha jól tudnánk szolgálni a hozzánk érkezőket. A konferenciatermünk kicsi. Ha nyolcvan ember lakik a szobáinkban, akkor az ebédlőben le tudjuk ültetni őket, de a konferenciateremben nem. Pedig tágas konferenciateremre szerintem nagyobb szükség van, mint teraszra, ebből már következik a bővítés iránya. Persze nem tagadom meg az eddigi munkánkat, a terem légcseréjét természetesen környezetbarát technológiával szeretnénk megoldani.

A friss gondolatokhoz a friss levegő bejuttatása szerintem fontosabb, mint a falak hűtése, amivel korábban szintén próbálkoztunk.

Még egy nagy tervem van, a fűtés vezérlésének a megoldása. Szállodákban ez már sokféle működik. Nem lehet a vendégektől elvárni, hogy mielőtt kijönnek a szobából, gondoljanak arra, hogy letekerjék a fűtésszabályozót. Nekünk sincs arra emberünk, hogy amikor a vendég leadja a kulcsot, akkor mindjárt beszaladjunk a szobájába. Azt szeretném elérni, hogy a recepció minden közösségi tér és minden szoba fűtését egy képernyőn átlássa és szabályozni tudja. Így megoldható, hogy minden helyiséget csak akkor fűtsünk, ha arra valóban szükség van.

– *Biztos vagyok benne, hogy az elmúlt két év után Balatonszárszón is, az egyházban is sokan tudják, hogy környezetvédelmi kérdésekben önhöz lehet fordulni. Nem furcsa ez?*

– Nem, én azért alapvetően nem változtam meg. Az evangélikus egyházon belül is szerencsére többféle kezdeményezés van. Az Ararát munkacsoport inkább a teremtésvédelem teológiai kérdéseire és a gyülekezeti életre koncentrálnak, rólunk meg tudják, hogy gyakorlati kérdésekben tudunk segíteni. Nem az én személyem a fontos, hanem a szárszói intézmény. De én személyesen is nagyon örülök, hogy ennek a folyamatnak részese lehetek.

– *Azt most már értem, hogy akár négyszemközt is szívesen elbeszélget akár egy lelkeszkonferencia résztvevőjével, akár egy szárszói nyaralóval mondjuk a napkollektorok működéséről. De abban nem gondolkodik, hogy talán hatékonyabb lenne, ha megírná a tapasztalatait?*

– Tényleg, erről majdnem elfeledkeztem. Nem most kell erről gondolkoznom, ez része volt a pályázatnak. Elkészítettünk egy közel száz oldalas kiadványt *Fenntartható megoldások* címmel. Bemutatjuk azt a munkát, amelyet mi végeztünk, de például a szélenergiáról is van benne szó, amelyet mi egyáltalán nem hasznosítottunk. Gyülekezetek és egyházi intézmények már kaptak a könyvből, de van még raktáron. Ha Pestre megyek, a Luther Kiadó Üllői úti könyvesboltjába mindig szoktam vinni magammal, ott ingyen kapható.

Van egy másik kiadványunk is. A szárszói beruházás minden fontos mozzanatát videóra vettük, és a rendezvényeinket is megörökítettük. Az összegyűlt felvételekből a Zákus Médiacentrum készített egy filmet. Kiadtunk egy interaktív DVD-t, amely bemutatja a munkánkat. Rajta van a film, a könyv és nagyon sok fénykép is. A film és minden kiadvány a honlapunkon is megtekinthető a <http://balatonszarszo.lutheran.hu> címen.

– *Akkor most véget ért életének egy korszaka?*

– Annyiban mindenképpen, hogy a pályázat 2011. december 31-én lezárult, az elszámolást pedig éppen a napokban, 2012. április 15-ig kellett befejezni. De az elmúlt két év sokat formált a gondolkodásomon, és ez nyilván hatással lesz a további munkámra is.

Gádó György Pál környezetvédelmi újságíró, természetvédelmi szakmérnök, erdőmérnök. Önkéntes és főállású környezetvédőként az elmúlt huszonöt évben foglalkozott többek között faültető programok szervezésével, a Magyarországra visszatérő farkasok védelmével és a hulladéképződés megelőzésének kérdéseivel. Újságíróként természetvédelmi tévéműsort szerkesztett a Duna TV-ben, filmeket készített a Kárpát-medencében, a Duna-Deltában és Szibériában. Jelenleg szabadúszó, a Magyar Rádió külső munkatársa. Evangélikus iskolákban és gyülekezetekben gyakran tart előadást arról, hogy milyen veszélyeket és lehetőségeket hozott az ökológiai válság.